

International Short Course on Ecosystem Health

ฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2563

- กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบการมีส่วนร่วม
- การระบุปัญหาด้านสุขภาพหนึ่งเดียวของชุมชน

- การปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ
- การพัฒนาศักยภาพทางสุขภาพหนึ่งเดียว

- การสื่อสารความเสี่ยงและการเข้าถึงชุมชน
- บทสัมภาษณ์

THOHUN TELI

ปฏิบัติการของ Tufts Environmental Literacy Institute หลักสูตรนี้ได้เปิดสอนมาตั้งแต่ปีที่ 2 - 5 ของทุนโครงการ One Health Workforce (OHW) และต่อเนื่องมาในปีที่ 1 ของโครงการ One Health Workforce - Next Generation (OHW-NG) หลักสูตรได้รับการพัฒนา โดยการรวบรวมเรื่องสุขภาพหนึ่งเดียวเข้าไปในแบบการเรียนภาคสนามและการเข้าถึงชุมชน ด้วยการใช้สหสาขาวิชาจากนักศึกษา บุคลากรด้านสุขภาพจากกระทรวงต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรสหสาขามาช่วยในการเรียนรู้โดยแบ่งเป็น 3 โมดูล คือ

ปัญหาด้านสุขภาพหนึ่งเดียว

การตรวจจับและการวิเคราะห์ความเสี่ยง

นวัตกรรมประยุกต์ด้านสังคมสุขภาพหนึ่งเดียวและการเข้าถึงชุมชน

สองสัปดาห์ของการเรียนภาคสนามได้ออกแบบให้มีเนื้อหาทางทฤษฎีที่กระชับพร้อมการฝึกปฏิบัติในพื้นที่จริง ซึ่งช่วยให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้และทักษะในการตรวจจับอันตรายทางชีวภาพ, การป้องกัน, การควบคุม, การสื่อสารความเสี่ยงและนวัตกรรมทางสังคม ไปใช้ในพื้นที่ยุติได้ กิจกรรมนี้ยังรวมถึงการสำรวจภาคสนามและการวางแผนของอาจารย์ผู้สอนในการสอนและการทำกิจกรรมกลุ่ม

CONTACT

บรรณาธิการ

พศ. ดร. แสงเดือน มูลสม
ดร. สมภพ สัตะชีวะ
นายปรัชญา มีนสาคร

จัดทำโดย

ศูนย์ประสานงานเครือข่ายมหาวิทยาลัยสุขภาพหนึ่งเดียวแห่งประเทศไทย
ชั้น 9 อาคารตระหนักจิต หาริณสุด 420/6 ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท
เขต ราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 โทร 02 354 4189

ช่องทางการติดต่อ

contact.thohun@gmail.com
www.facebook.com/ncothohun
<https://thohun.org>

วัตถุประสงค์

1 เพื่อให้ได้รับความรู้ที่ชัดเจน เกี่ยวกับการเชื่อมต่อระหว่างกันที่ซับซ้อนของสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ / สัตว์เลี้ยงในบ้าน / สัตว์ป่าและมนุษย์

2 เพื่อปรับปรุงสมรรถนะหลักด้านสุขภาพหนึ่งเดียว(OHCCs) และเพิ่มพูนทักษะด้านวิชาการ เช่น แนวทางระดับวิทยาสำหรับโรคติดเชื้อ, การระบุสาเหตุระดับวิทยาแบบมีส่วนร่วม รวมถึงการแก้ปัญหาของผู้ประกอบการและนวัตกรรมทางสังคมสำหรับปัญหาด้านสุขภาพหนึ่งเดียว รวมถึงการประเมินความเสี่ยงและการสื่อสารของบุคลากรในอนาคต (นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท) สิ่งเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการรับมือกับปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อนในสถานการณ์จริง

3 เพื่อรับมือกับปัญหาสุขภาพในปัจจุบันที่มีความซับซ้อนในระดับหมู่บ้านและชุมชนด้วยการใช้ความรู้หลากหลายศาสตร์เข้ามาร่วมกันในการแก้ปัญหา หลังจากการเรียนรู้ในหลักสูตรได้จัดให้มีการทำรายงานของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่และแนวทางแก้ไขโดยผู้เข้าร่วมในหลักสูตรนี้

การสื่อสารและสารสนเทศ

Mr. Irwin F. Chavez

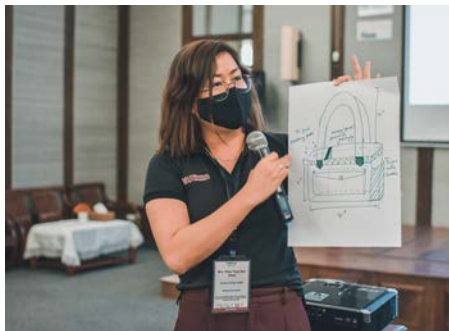
ผู้เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงพื้นที่ด้วยระบบคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ โดยผู้เข้าร่วมจะได้เรียนรู้วิธีการทำงาน การใช้งาน แอปพลิเคชันการใช้งานระบบทั่วโลกจากต่างประเทศและภูมิภาคอื่น ๆ และประสบการณ์จากผู้ใช้งานจริง ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมยังได้เรียนรู้การใช้งาน Epicollect5 สำหรับการเก็บข้อมูลและสำรวจพื้นที่ทางภูมิศาสตร์, การออกแบบแบบสอบถาม, การดาวน์โหลดข้อมูลลงสมาร์ทโฟน, การรวบรวมข้อมูลและการจัดการข้อมูลรวมถึงได้รับประสบการณ์การวางแผนเพื่อใช้ในพื้นที่ภาคสนามอีกด้วย

การออกแบบความคิด

นายพิเศษ วีรังคบุตร

ในส่วนของการออกแบบความคิดมีความจำเป็นสำหรับผู้เข้าร่วมเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้เข้าร่วมจะได้ทราบถึงกระบวนการความคิดเชิงออกแบบ, การมองโลกในแง่บวกที่ควรเป็น, แนวทางที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ต่อนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและสามารถนำมาใช้ได้จริง โดยในการทดสอบความเข้าใจของผู้เข้าร่วมจะมีการแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันโดยอาจารย์ผู้สอนยังอธิบายถึงวิธีการสัมภาษณ์, การจัดการทรัพยากร, การทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มและการออกแบบกราฟิก

อธิบายภาพรวมของ หมู่บ้านละว้า

ศร. สพญ. ดร. สิริจร ตังค์วัฒนา

อาจารย์ผู้สอนนำเสนอความเป็นมาของหมู่บ้านละว้าซึ่งเป็นหมู่บ้านสุขภาพหนึ่งเดียว ในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งอธิบายถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ จำนวนประชากร และปัญหาสุขภาพที่มีอยู่ในหมู่บ้าน นอกจากนี้หมู่บ้านละว้ายังอยู่ในโครงการควบคุมโรคพยาธิใบไม้แบบการบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยใช้แนวทาง Eco-Health และ One Health เป็นแนวทางในการจัดการด้านสุขภาพและเศรษฐกิจ โดยจัดให้มีการประชุมกลุ่มชาวบ้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสำรวจพื้นฐานของประชากรที่เป็นแหล่งรวมของพาหะนำโรค อีกทั้งมีการสัมภาษณ์คนในพื้นที่อย่างละเอียดและลงพื้นที่ตรวจสอบสุขภาพตามเป้าหมายที่วางไว้

มุมมองแนวคิดด้านสุขภาพหนึ่งเดียว

ศร. ดร.พ.ว. ประตป สิงห์ควานนท์

ผู้เข้าร่วมได้รับการแนะนำเกี่ยวกับมุมมองและแนวคิดทางด้านสุขภาพหนึ่งเดียว (One Health) เกี่ยวกับแนวทางในเรื่องของระบาดวิทยาสำหรับโรคติดต่อและฝึกฝนเกี่ยวกับระบาดวิทยาแบบมีส่วนร่วม (PE) เพื่อเข้าใจปัญหาโรคติดต่อและปัญหาสุขภาพอื่น ๆ รวมทั้งได้รับข้อมูลเชิงคุณภาพภายในระยะเวลาอันสั้น

One Health คือ การทำงานร่วมกันหลายภาคส่วนและสหสาขาวิชาชีพซึ่งทำงานในระดับท้องถิ่น, ระดับภูมิภาค, ระดับประเทศและระดับโลก โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ด้านสุขภาพที่ดีที่สุดโดยตระหนักถึงการเชื่อมต่อระหว่างคน, สัตว์, พืชและสภาพแวดล้อมร่วมกัน

จากการลงพื้นที่สำรวจหมู่บ้าน ที่ตำบลบ้านละโว้ ตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้สอนและอาสาสมัครหมู่บ้าน ผู้เข้าร่วมโครงการทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลของชาวบ้าน โดยใช้แบบสอบถามที่ร่วมกันออกแบบ

ทั้งนี้ได้ขอให้ชาวบ้านเก็บอุจจาระของตนเองและมูลกระชื้อ เพื่อนำไปเป็นตัวอย่างที่จะใช้ในการฝึกทักษะทางเทคนิคในการตรวจอุจจาระภายในสัปดาห์ที่ 3

ลงพื้นที่สำรวจชุมชน

ผู้เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้ Participatory Epidemiology (PE) และแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อดำเนินการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

กลุ่ม 1 : คุณภาพน้ำและการกำจัดของเสีย

กลุ่ม 2 : พาหนะนำโรค

กลุ่ม 3 : การติดต่อจากพยาธิ

“
ลงพื้นที่สำรวจโดยใช้
แบบสอบถามภายใต้ คำแนะนำ
ของวิทยากร และ อาสาสมัคร
ท้องถิ่น ”

พาหะนำโรค

Asst. Prof. Dr. Ronald Enrique Morales Vargas

ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้ขั้นตอนการวางกับดักยุงตัวเต็มวัย, การสำรวจ, เก็บตัวอย่างลูกน้ำและการจำแนกชนิดของยุงอย่างชัดเจน หลังจากผู้เข้าร่วมได้ผ่านการเรียน e-learning มาแล้ว และผู้เข้าร่วมได้ฝึกปฏิบัติจริงในการเก็บตัวอย่างยุงโดยใช้สถานที่ฝึกอบรมเป็นพื้นที่ฝึกปฏิบัติภายใต้การกำกับดูแลของอาจารย์ผู้สอน

การติดเชื้อมากพยาธิ

ดร. พันณมาศ มณีกาญจน์
รศ. สพญ. ดร. สิริขจร ดังควัฒนา

มีการฝึกจำแนกพยาธิในคนและสัตว์รวมถึงการตรวจหาโปรโตซัวสาเหตุที่ทำให้เกิดโรค ด้วยการส่องกล้องจุลทรรศน์โดยให้ผู้เข้าร่วมฝึกปฏิบัติจากตัวอย่างอุจจาระโดยตรงและด้วยวิธี Kato พร้อมระบุชนิดของเชื้อโดยการเปรียบเทียบกับโปสเตอร์และหนังสือคู่มือ

การทดลอง ในห้องปฏิบัติการ

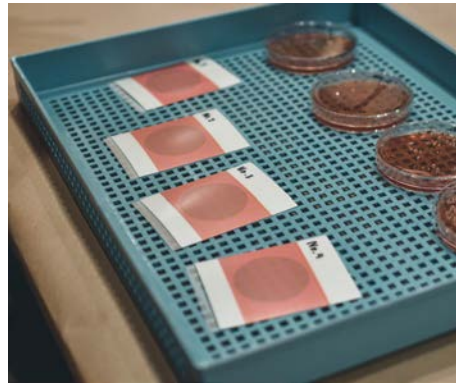
ผู้เข้าร่วมมีโอกาสดูการฝึกในห้องปฏิบัติการ
เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพน้ำ, การวินิจฉัยโรค
พยาธิและพาหะนำโรค

คุณภาพน้ำ และ การจัดการของเสีย

พศ. ดร. ปรียาพร เกิดฤกษ์

ถ่ายทอดความรู้ทักษะทางเทคนิคเกี่ยวกับ
การประเมินคุณภาพของน้ำให้กับผู้เข้าร่วมได้แก่
วิธีการสุ่มตัวอย่างน้ำจากระดับพื้นผิว, น้ำลึกและน้ำดื่ม
รวมทั้งคุณสมบัติทางกายภาพ, คุณสมบัติทางเคมีใน
น้ำและการทดสอบทางชีววิทยา

The RACI model

The RACI Model เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ การระดมทุนและความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม โดยการมอบหมายงานอย่างใดอย่างหนึ่งในโครงการ จากนั้นแบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- กลุ่มที่ 1: โรค / ปัญหาการติดเชื้อพยาธิ
 - กลุ่มที่ 2: การจัดการน้ำและของเสีย
 - กลุ่มที่ 3: โรค / ปัญหาที่เกิดจากพาหะ
- โดยให้แต่ละกลุ่มพัฒนาวัตถุประสงค์ตามหลัก **SMART** เพื่อทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์

มีการมอบหมายงานให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรับผิดชอบ เช่น การออกแบบแบบสอบถาม, การตั้งคำถามสำหรับ PE, การกำหนดตัวอย่าง, การไปเก็บตัวอย่างมูลสัตว์, การวางกับดักยุงเต็มวัย และลูกน้ำ, มีการสุ่มตัวอย่างน้ำตั้งแต่ต้นสายถึงปลายสาย, มีการสอนการใช้เครื่องมือ Epicollect5 ในการทำแบบสอบถามและเก็บข้อมูลในคราวเดียวกันซึ่งครอบคลุมถึงการให้ความรู้, ทักษะดีและการปฏิบัติตัวของคนในชุมชน

การถ่ายถอดทักษะ

หลักการพัฒนา SMART

ผู้เข้าร่วมได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับหลักการพัฒนา SMART โดยใช้กิจกรรมละครกลุ่มเป็นต้นแบบการวางแผนเพื่อค้นหาสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตราย โดยอาจารย์ผู้สอนได้จัดเตรียมข้อความที่มี

เนื้อหาที่แตกต่างกันและครอบคลุมทุกประเด็น โดยให้ผู้เข้าร่วมแบ่งความสำคัญของแต่ละประเด็นว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไรและอภิปรายว่ามีความเหมาะสมกับ S, M, A, R และ T อย่างไร

การสร้างความสัมพันธ์

การวางแผนและการจัดการ, ความร่วมมือ, วัฒนธรรมและความเชื่อ และ ความคิดเชิงระบบ

3. เกมปกป้องเทียนไข
4. เกมขนน้ำใส่ถัง

ในช่วงสุดท้ายได้มีการส่งเสริมการสร้างทีมและการพัฒนา OHCCs ให้กับผู้เข้าร่วมผ่านกิจกรรม 4 กิจกรรม

การสื่อสารและสารสนเทศ

1. เกมการสื่อสารผ่านการวาดภาพ
2. เกมรักชาติ

กลุ่มที่ 1 : คุณภาพน้ำ และการจัดการของเสีย

- ตัวอย่างน้ำดื่มและน้ำสำหรับใช้งาน โดยส่วนใหญ่ที่เก็บตัวอย่างในหมู่บ้านละห้วยมีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐาน
- การตรวจหาแบคทีเรียโคลิฟอร์มและอีโคไลในตัวอย่างน้ำที่ชาวบ้านใช้ในการดื่มอาจเกิดมาจากสุขอนามัยส่วนบุคคลและภาชนะบรรจุน้ำดื่มที่ไม่สะอาดพอ

กลุ่มที่ 2 : พาหะนำโรค

- มีการค้นพบยุงเสื่อหรือยุง *Mansonia* ชนิดพิเศษในหมู่บ้านละห้วยซึ่งอาจเป็นสาเหตุสำคัญของโรคเท้าช้าง
- การมีระบบสุขลักษณะความสะอาดที่ดีจะสามารถควบคุมโรคที่เกิดจากพาหะนำโรคได้ ได้แก่
 1. การทำความสะอาดบ้านและบริเวณรอบพื้นที่บ้าน
 2. การทำความสะอาดและ การจัดการของเสีย
 3. การทำความสะอาดถังบรรจุน้ำที่มีโอกาสเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงสิ่งเหล่านี้ถือเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพสำหรับการควบคุมพาหะนำโรค

กลุ่มที่ 3 : การติดเชื้อจากพยาธิ

- การตรวจจับไข่พยาธิตัวเต็ม *Taenia* และพยาธิเส้นด้าย *Strongyloides* ในตัวอย่างอุจจาระของคนในหมู่บ้าน
- สาเหตุที่เป็นไปได้นี้ อาจเกี่ยวข้องกับสุขอนามัยส่วนบุคคลในการรับประทานอาหาร ที่ไม่ได้ปรุงสุกหรือการเดินเท้าเปล่า

ลงพื้นที่ชุมชน

การสื่อสารความเสี่ยงและเข้าถึงชุมชน

กิจกรรมของผู้เข้าร่วมในการออกพื้นที่เพื่อเป็นการนำเอาความรู้ที่ได้จากการฝึกภาคทฤษฎีมาใช้ในชุมชนได้แก่ ผลจากการสำรวจภาคสนาม, ผลจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านและผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการโดยนักเรียนได้นำเสนอผลลัพธ์ต่างๆบนพื้นฐานของหลักการสื่อสารความเสี่ยงในด้านสุขศึกษา เป็นการแสดงสั้นๆ ประมาณ 20 นาที โดยข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับผลลัพธ์ต่างๆ สามารถสรุปได้พอสังเขปดังนี้

Moruf Adebayo Salau

Ph.D. Global Health: Study Plan
B-Infectious Diseases, Faculty of Public
Health, Thammasat University

“ เป็นหลักสูตรระยะสั้นที่น่าสนใจและการบรรยายที่มีประสิทธิภาพมากและได้มีการทำงานในห้องปฏิบัติการ, มีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและการสื่อสารไปยังชุมชน โดยวันสุดท้ายของกิจกรรมได้มีการแสดงแบบท้องถิ่นในหมู่บ้านและผู้เข้าร่วมโครงการได้สื่อสารถึงปัญหาที่ตรวจพบในชุมชนผ่านการแสดงของแต่ละกลุ่ม ผมขอถือโอกาสนี้ส่งความปรารถนาดีไปยังผู้เข้าร่วมโครงการในอนาคตทุกท่าน ”

Alina Pant

Ph.D student in Mahidol University
from Nepal

“ 2 สัปดาห์นี้ฉันได้รับประสบการณ์ที่ยอดเยียมมาก ฉันได้เรียนรู้มากมายจากการอบรมในครั้งนี้และได้รู้จักเพื่อนใหม่ ๆ หลักสูตรนี้สอนฉันถึงวิธีการประสานงานและความร่วมมือ รวมทั้งความเข้าใจถึงความสัมพันธ์กันของสุขภาพหนึ่งเดียวคือ สุขภาพคน,สุขภาพสัตว์ และสุขภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้เรายังได้เรียนรู้ถึงการวิเคราะห์และการสื่อสารความเสี่ยงรวมทั้งการปฏิบัติงานในพื้นที่จริงเพื่อสื่อสารกับชาวบ้าน เป็นบทเรียนที่น่าประทับใจและให้ประสบการณ์ที่ดีกับฉันมากจริง ๆ ”

